

ВІДОБРАЖЕННЯ КАРТИНИ СВІТУ В МІКРОТОПОНІМІЇ СІЛ ВОЛИЦЯ, ЗУБКІВ, КОМАРІВ СОКАЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті здійснено спробу реконструювати топонімічну картину світу жителів сіл Волиця, Зубків та Комарів Сокальського району за даними мікротопонімії цих населених пунктів. Досліджено особливості сприйняття простору, його структурування у картині світу, охарактеризовано відображення ціннісних уявлень місцевого населення у мікротопоніміконі.

Ключові слова: картина світу, топоніміка, діалектологія.

В статье осуществлена попытка реконструировать топонимическую картину мира жителей сел Волиця, Зубков и Комаров Сокальского района по данным микротопонимии этих населенных пунктов. Исследованы особенности восприятия пространства, его структурирования в картине мира, охарактеризовано отображение ценностных представлений местного населения в микротопонимиконе.

Ключевые слова: картина мира, топонимика, диалектология.

An attempt to reconstruct the toponymy picture of the world of habitants of Volicya, Zubkiv, Komuriv villages according to the data of mikrotoponymy of these settlements is carried out in the article. The peculiarities of space perception are analyzed, the reflection of the value notions in the microtoponymy of local population is described.

Key words: picture of the world, toponymy, dialectology.

В останні роки в мовознавчих студіях все більшої актуальності набуває проблема «мова і людина», яка зорієнтована на дослідження тісного взаємозв'язку мови з пізнавально-мисленнєвою діяльністю людини. Мова при цьому постає не як онтологічна сутність, система мовних одиниць, а як конституційна властивість людини, її творця, як така, що формує і виражає особливості світосприйняття її носія.

Кожна людина протягом життя по-своєму пізнає та освоює навколишній світ, при цьому вона створює у свідомості певну інтерпретацію реальної дійсності, її картину. Під терміном «концептуальна картина світу» розуміємо «сукупність системно організованих психічних образів, що відображають цілісне бачення навколишньої дійсності або ж ментальних репрезентацій дійсності» [7, с. 50]. Це знання про світ (явища природи, побуту, моральні цінності тощо) окремої людини зокрема і всього людства в цілому, що є результатом активної взаємодії з навколишнім середовищем. Однак варто зазначити, що картина світу не є тотожною об'єктивній дійсності, не є її дзеркальним відображенням. Вона постає як певна модель, як інструмент для орієнтації в навколишньому світі.

Важливим компонентом концептуальної картини світу, її вершиною є мовна картина, тобто «тип інтєрпретативної гносеологічної діяльності людини щодо світу, об'єктивованій у мовних фактах (мовних одиницях, структурах, а також текстах)» [13, с. 28]. Вона формується в глибинах мови і за її допомогою. Оскільки, за словами В. фон Гумбольдта, «людина думає, почуває і живе тільки в мові» [8, с. 378], то мова постає не лише як засіб спілкування, а як така, що містить у собі інформацію про світ, уявлення про нього. Вона, з одного боку, є продуктом творчості певного народу, а з іншого – «окреслює своєму носієві напрями світосприйняття» [10, с. 9].

Варто говорити також і про топонімічну картину світу, яка є частиною мовної картини світу і «маніфестує існування на певній території визначеної сукупності географічних найменувань, що сформувалася в регіональному мовному середовищі... і яка зафіксувала всі об'єктивні та суб'єктивні елементи системи, викликані мовною свідомістю (індивідуальною та колективною)» [9, с. 58].

Оскільки власні назви, зокрема топоніми, є результатом активної духовної діяльності людини у пізнанні довкілля, то відображення картини світу в онімах було об'єктом дослідження

ономастів Березович О.Л. [1; 2; 3], Васильєвої С.П. [4], Голомідової М.В. [6], Дмитрієвої Л.М. [9], Карпенко О.Ю. [11], Климкової Л.А. [12], Щербак А.С. [14] та ін.

Метою пропонованої статті є дослідження топонімічної картини світу жителів сіл Волиця, Зубків та Комарів Сокальського району Львівської області з допомогою її реконструювання за даними мікротопонімії. Ми можемо говорити про близьке, майже однакове сприйняття простору мешканцями цих населених пунктів, адже ці села межують одне з одним (пор., назви полів: *Під Зубковим* (поле, с. Волиця Ск), *Під Комаревим* (поле, с. Волиця Ск)), розташовані за течією притоки Західного Бугу – річки Білий Стік, яка певним чином зорганізовує простір.

Цікавими щодо цього є народні пояснення виникнення назв цих сіл. Так найбільш поширеною серед місцевих жителів є версія, що *[ко'лис' буу та'к'ій ко'зак ко'мар | в'ін у л'ісах пос'тавиу' соб'і там | по'т'ім 'вулиц'у проби'вау | зро'билас' 'вулиц'а кома'р'а || во йе кома'р'іу і 'волиц'а]* (с. Волиця Ск). Зазначений топоконтекст («фрагмент висловлювання носія мови, що містить у собі топонім(и) і відображає суб'єктивний образ світу» [9, с. 78]) вказує на те, що населення сприймає ці села як такі, що були колись одним цілим, і це відчуття єдиного не втратилося (пор., *[по'л'а | то т'і сам'і]* [що й у Волиця Ск – Г.О.] | *од'на 'ф'ірма]* (с. Комарів Ск)). Варто додати, що ще в недавньому минулому поселення Волиця найменувалося Волиця-Комарева (АТП, с. 347). Подібно жителі с. Зубків трактують назву рідного села – *[то шо 'буу ко'зак зуб' | з 'того п'иш'ла | зуб'к'іу]* (с. Зубків Ск).

У топонімічній картині світу найбільш значимою, базовою є категорія простору. Вивчення мікротопонімічних матеріалів досліджуваної території свідчить про певні принципи побудови локативного образу, моделі його структурування:

1) радіальний тип. Аналіз топоконтекстів показав, що для людини, насамперед селянина-землероба, характерною є побудова простору у вигляді концентричних кіл, які розходяться від центру і поступово зникають у напрямі до невідомого. Такі організація та сприйняття простору, за Л.М. Дмитрієвою, є *радіальним* [9, с. 70-76]. Мікротопонімія при цьому ніби картографує місцевість і відображає особливості світосприйняття жителів цього населеного пункту. Однак варто зазначити, що «номінація завжди об'єктокоординуюча, спрямована на локалізацію об'єкта, а не суб'єкта» [12, с. 29].

Людина, як правило, ставить себе у центр простору, що є для неї природно, і відповідно до цього його структурує. Такою точкою відліку може бути місце проживання (*[там | де 'ми 'жили]* 'була зу'жел'н'а і наз'вали бра'жаркоюу || *ти'перка | там | си'ло | а там ўже | за'р'ічка]* (с. Волиця Ск); *[тут | джи'рел'н'а | де 'ми живе'мо ... там | дал'иш'е ў 'центр'і | там | н'рачка]* (с. Зубків Ск)). Однак таким ядром передусім виступає головна

частина населеного пункту, що є центром простору для місцевих жителів (не лише у географічному розумінні, але і за важливістю об'єктів, що там знаходяться (наприклад, **Контора [ко'н'тора]** (будівля в центрі, с. Волиця Ск)). На це вказують і мікротопоніми **Сило [си'ло]** (частина села, с. Волиця Ск, с. Комарів Ск), адже апелятив, від якого утворилися ці найменування, використовується на позначення не лише типу населеного пункту, але і його центральної вулиці (пор., **Місто ['м'істо]** (головна частина села, с. Новий Витків Рд, с. Тартаків Ск)), **Центр [центр]** (частина села, с. Зубків Ск). Паралельно вживається також офіційна назва **Українська [ук'раїнс'ка]** (центральна частина села, с. Комарів Ск), що, очевидно, також мотивована розташуванням цього лінійного географічного об'єкта і його важливістю для мешканців.

Про центробіжне сприйняття простору свідчать і такі найменування: **Зарічка [за'р'ічка]** (частина села, с. Волиця Ск), **Залісся [за'л'іс'я]** || **За Лісом [за'л'ісом]** (берег річки, с. Зубків Ск). Ці мікротопоніми вказують на розташування названого об'єкта за іншим об'єктом (важливішим чи значно більших розмірів) щодо центру (номінатор → об'єкт, назва якого лежить в основі мікротопоніма → найменованний об'єкт). Адже, наприклад, для жителів Зарічки за Білим Стоком знаходиться більша частина села, тобто для них Заріка – це все село.

Як показав проведений аналіз топоконтекстів, у побудові «радіального» простору населенням досліджуваної території можна виділити такі рівні – життєво-актуальний (ціннісний) та периферійний. При цьому суб'єкт виконує оцінюючу функцію географічних об'єктів щодо їх важливості у задоволенні побутових потреб, у тому числі і їх здатності до використання в господарській діяльності. Людина (номінатор) займає центральну позицію.

До життєво-актуального рівня належать важливі з точки зору побутових цінностей географічні об'єкти. Це вулиці населеного пункту, а також об'єкти, що знаходяться на них, орні поля, пасовища та сіножаті. Важливе значення має і ріка (Білий Стік), на берегах якої розташовані досліджувані села, адже вода – це одна з найбільших життєвих цінностей. Для цього рівня пізнання простору характерним є високий ступінь освоєння земель, що виражається у великій концентрації мікротопонімів. Кількість найменувань поступово зменшується у напрямі до непізнаних земель, поки не зникає зовсім (тоді орієнтаційними точками у просторі для жителів слугують не мікротопоніми, а назви порівняно великих населених пунктів (ойконімів): *[во'на ви'т'ікає дес' там б'іл'а дуб'ронтвора]* [місто Рд – Г.О.] (с. Волиця Ск), *[ту'да | йак 'йіхати на ро'ман'іуку]* [село Ск – Г.О.] (с. Волиця Ск), *[вит'ікає]* [Білий Стік – Г.О.] з *поло'ве]* [село Рд – Г.О.] з *вит'ковим]* [село Рд – Г.О.] | *йак на ра'дех'іу]* [місто Рд – Г.О.] 'йіхати] (с. Зубків Ск), *[аж н'ід*

ра'деховом] (с. Комарів Ск). Також варто відзначити, що для мікротопоназв, які найменують об'єкти життєво-актуального рівня, характерним є різноманіття ознак, покладених в їх основу (наприклад, за приналежністю власникові – **Коло Байрового Дуба** [колу 'баірувого 'дуба] (поле, с. Комарів Ск), за внутрішніми властивостями – **Кругле Болото** [к'ругле бу'лото] (болото, с. Зубків Ск), за розташуванням важливих господарських споруд – **Бляхарня** [бл'а'харн'а] (поле, с. Зубків Ск) тощо), що засвідчує про різнобічну оцінку об'єктів довколишньої території.

Принцип ціннісної орієнтації у пізнанні простору виражається у мікротопонімах типу **Зарічка** [за'р'ічка] (частина села, с. Волиця Ск), **Залісся** [за'л'іс'а] (берег річки, с. Зубків Ск), **Підгатка** [п'ід'гатка] (поле, с. Комарів Ск), **Підлісна** [п'ід'л'існа] (куток, с. Комарів Ск), а також у мікротопоназвах у формі прийменникових конструкцій – **За Вільшиною** [за в'іл'шиноу] (пасовище, поле, с. Волиця Ск), **Коло Дубини** [колу ду'бини] (поле, с. Волиця Ск), **Коло Контори** [колу ко'н'тори] (місце в центрі, с. Волиця Ск), **Коло Кринички** [колу кри'ничк'і] (поле, с. Комарів Ск), **Коло Школи** [колу ш'коли] (місце в центрі, с. Волиця Ск), **Коло Церкви** [колу 'церкви] (вуличка, с. Зубків Ск) тощо. Такі найменування мотивовані місцем знаходження названого об'єкта щодо іншого, більш значного. Цікавим у цьому розумінні є мікротопонім **Залісся (берег річки, с. Зубків Ск)**. Як зазначають жителі цього села, [чи то ко'лис' у дау'ніну там бу'л'іс | а 'пот'ім його не с'тало | називали шо то за 'л'ісом [варіант Залісся – Г.О.]]. Як видно з наведеного топоконтексту, географічного об'єкта (лісу), назва якого лягла в основу найменування, уже давно немає, однак мікротопонім, що мотивується ним, ще досі функціонує.

Очевидно, що при побудові простору актуалізуються параметри **близько – далеко**. Звичайно, що найближче знаходяться ті об'єкти, які розташовані навколо об'єкта людини. У топоконтекстах протиставлення цих локативних параметрів виражається вживанням інформатором прислівників місця, зокрема **тут, там**, рідше – **близько, далеко**: [напрос'тец' йш'лос'а до 'церкви | на к'ладку || че'рез к'ладку ш'лос'а до 'церкви | бо доу'кола си'лом че'рез м'іст 'було да'леко їти...то близ'ко | за го'родами ў 'мене] (с. Волиця Ск), [тутво йе се'рил'їка | тут йе ку'ток...там йе п'рачка] (с. Зубків Ск), [г'рушка | то ту'да 'дал'ш'е] (с. Зубків Ск) [горб'н | там т'рох'і 'дал'ш'е | там ц'винтар йе | там 'кіл'ка ха'т'їу 'було] (с. Комарів Ск).

На віддаленість об'єкта від центру вказують мікротопоніми **Куток** [ку'ток] (частина села, с. Зубків Ск, с. Комарів Ск). Твірна лексема цих найменувань **куток** використовується насамперед зі значенням «віддалений», «на околиці», а також «невеликий», «незначний», рідше при номінації

актуалізується значення «форма» (пор., кут – «частина якої-небудь території» (СУМ IV, с. 417), «територія землі в куті...» (Гр. II, с. 332)): [гет 'там | ку'ток | бо 'там йе та'кий ку'ток] (с. Зубків Ск), [а то | та'к'е [як про щось незначне – Г.О.] | ку'ток] (с. Комарів Ск).

З подібним значенням вживається мешканцями досліджуваної території і лексема **кульонія (колонія)**, яка лягла в основу ряду мікротопонімів: **Кульонія** [ку'ол'он'їа] (частина села, с. Волиця Ск), **Вуленська Кульонія** [ву'ленс'ка ку'ол'он'їа] (частина села, с. Зубків Ск), **Сокальська Кульонія** [со'кал'с'ка ку'ол'он'їа] (частина села, с. Зубків Ск) ([бо то 'так | ў б'ік в'ід си'ла | то'го і ку'ол'он'їа] (с. Зубків Ск)).

Найменування **Городилиця** [го'роди'лиц'а] (поле, с. Комарів Ск) у місцевого населення асоціюється зі словами «городити», «відгороджуватися», тобто це відокремлене місце (колишне поселення – хутір Городелець (АТП, с. 347)), що знаходиться подалі від села ([там [на Городилиці – Г.О.] 'було три 'хат'і...ок'ремо так 'були] (с. Комарів Ск).

Параметр **далеко** реалізується і в мікротопоназвах, які мотивуються ойконімами (найменуваннями сусідніх населених пунктів): **Під Зубковим** [п'ід зуб'ковим] (поле, с. Волиця Ск), **Під Комаревим** [п'ід кома'ревим] (поле, с. Волиця Ск), **Підпоторжецьке** [п'ідпото'р'жец'к'е] (поле біля с. Поториця Ск, с. Комарів Ск).

Як показав аналіз топоконтекстів досліджуваних сіл, у характеристиці простору виділяється і опозиція **своє – чуже**, яка пов'язана з параметрами **близько – далеко**. Так для людини своїм є те, що входить до життєво-актуального рівня, і у висловлюваннях респондентів виражається вживанням, насамперед, присвійних займенників (**моє, наше, своє**), а також особових (**біля мене, коло нас** тощо): [то близ'ко | за го'родами ў 'мене] (с. Волиця Ск), [шо 'наш'е си'ло так йак'би на три част'ини 'д'ілиц'а] (с. Волиця Ск), [то йак до 'нас | до ц'винтару] (с. Зубків Ск), [та йе ў 'нас та'кого ба'гато] (с. Комарів Ск).

Параметр **своє** реалізується і в просторовій орієнтації за допомогою зазначення господарств окремих мешканців села: [ру'денко | де 'солчиха 'жила] (с. Зубків Ск) [ка'зали | корч'ма 'була | там 'колу не'стору'ка] (с. Комарів Ск).

Чуже для жителів цієї території виражається, певною мірою, в мікротопонімах, в основі яких – апелятив **кульонія** («поселення переселенців з іншої країни, області» (СУМ IV, с. 231)): [бо ко'лис' там 'були 'виси'ле'н'і коло'н'їсти || там пери'важно жи'вут т'і 'л'уди | кот'рих 'висе'лили з йаво'р'їуского пол'їгону] (с. Волиця Ск). Варто додати, що це складені найменування, компонентом яких є атрибутив, який вказує на чужу територію – **Вуленська Кульонія** (частина села, с. Зубків Ск), **Сокальська Кульонія** (частина села, с. Зубків Ск).

Для позначення «чужих» земель у мікротопонімічній досліджуваних сіл використовуються і макротопоніми, які «функціонуючи поза первинним топонімічним

вживанням... зустрічаються як вторинні топоніми» [3, с. 70]. Так, паралельно до мікротопоназви **Кульонія** (частина села, с. Волиця Ск) вживається жителями і найменування **Вифліємка [вифлі'їємка]** (частина села, с. Волиця Ск). Як стверджують респонденти, це жартівлива назва, яка виникла внаслідок того, що мешканці цього кутка села (переселенці та їх нащадки) завжди першими починають дуже голосно колядувати на Святий Вечір. А тому очевидно, що макротопонім Вифлеєм, який ліг в основу цього найменування географічного об'єкта, є символом Різдва. Адже «образи макросвіту можуть бути використані для позначення якісної характеристики локуса» [2, с. 5].

Топоконтексти цієї території засвідчили у характеристиці простору і опозицію **реальне – нереальне (сакральне)**, адже «назва храму слугує для розрізнення будівлі і в загальному значенні – «місця», однак місця, яке усвідомлюється як сакральний простір, символом якого є номінативне нагадування про події релігійного життя» [6] (наприклад, **Церква Преображення [церква при'обра'жен'їя]** (храм, с. Волиця Ск), **Церква Покрови Святої Богородиці [церква по'к'рови с'ва'той бого'родиці]** (храм, с. Комарів Ск).

Для периферійного рівня «радіального» простору, на відміну від життєво-ціннісного, притаманна невелика кількість мікротопонімів, зокрема це найменування лише об'єктів великих розмірів, низький ступінь деталізації простору.

2) маршрутний тип побудови простору, тобто коли «суб'єкт постає таким, що ніби рухається через нього» [9, с. 69], що у топоконтекстах підтверджується послідовною фіксацією об'єктів, що розташовані, наприклад, уздовж течії ріки чи один за одним, не характерний для жителів досліджуваної території і реалізується лише частково: [б'їлий ст'їк] то 'була при'родн'а 'р'їчка з та'к'їми 'вивихами...то називали 'перша н'ристан'...| 'пот'їм там д'руга 'пристан'] (с. Зубків Ск).

Отже, для мешканців сіл Волиця, Зубків та Комарів характерним є радіальний тип побудови та структурування простору.

Номінація географічних об'єктів здійснюється відповідно до певних стереотипів, тобто вона є завжди усвідомленою і зумовленою певними причинами. Стереотип (ментально-топонімічний) – це «стійкий фрагмент знань, комплекс стандартів сприйняття навколишньої дійсності, що змінюється з часом» [5]. Під час називання нового географічного об'єкта людина (носій мікротопонімікона) «шукає відповідний стереотип, у який необхідно інтегрувати нову інформацію» [9, с. 111].

На основі дослідження мікротопонімії зазначених сіл можна виокремити кілька стереотипних комплексів (антропоцентричний, відображення внутрішньої структури, просторового співвідношення та ін.). Оскільки «остаточна класифікація стереотипів неможлива, як неможливе завершене пізнання дійсності» [9, с. 118], то зупинимося детальніше

лише на одному, базовому – **антропоцентричному стереотипі**.

Образ людини є основним в картині світу, топонімічній зокрема. Будь-який топонімічний простір – це, певною мірою, результат взаємодії людини та природи.

Цей стереотип у мікротопоніміконі сіл Волиця, Зубків та Комарів реалізується передусім у відантропонімічних найменуваннях, які «несуть інформацію про людей – активних суб'єктів, що освоюють і перетворюють простір... Надати об'єкту ім'я людини – означало продемонструвати «своє»...» [4, с. 11].

Відантропонімічні мікротопоназви (переважно у присвійній формі) передусім указують на **власника** географічного об'єкта:

Власова Саджалка [ў'ласова 'саджалка] (ставок, с. Зубків Ск) ← особова назва (надалі ОН) *Влас* (Ред. I, с. 158; Тр., с. 72). [*каждий гос'подар маў с'войу 'саджалку | то так їй і називали за гос'подарем*].

Збойова Саджалка [з'бойова 'саджалка] (ставок, с. Зубків Ск) ← ОН *Збой* (прізвисько власника, що утворилося, ймовірно, від збуй, збій – розбійник (Гр. I, с. 124), пор. Збоян (Чуч., с. 231).

Коло Байрового Дуба [колу 'байрового 'дуба] (поле, с. Комарів Ск) ← ОН *Байра*. [*їа'кис' 'байра поса'диў дуби | во'ни їе ше*].

Лобачин [лоба'чин] (поле, с. Зубків Ск) ← ОН *Лобач* (Ред. I, с. 610).

Макітрова Саджалка [ма'к'їтрова 'саджалка] ← ОН *Макітра* (Ред. I, с. 638)

Рудова Саджалка [рудова 'саджалка] ← ОН *Рудий* (Ред. II, с. 909-910; Фар., с. 274; Чуч., с. 492).

Смисловий блок **власник** цього стереотипу реалізується і відантропонімічних найменуваннях у формі прийменникових конструкцій:

За Барановою [за бара'новойу] (частина лісу, с. Волиця Ск) ← ОН *Баранова* ← ОН *Баран* (Фар., с. 17; Чуч., с. 49). [*бо 'була та'ка 'пан'ї бара'нова ...і то буў її'її л'їс*].

На основі аналізу топоконтекстів можна виокремити і смисловий блок антропоцентричного стереотипу **першопоселенець**:

Лахи [ла'х'ї] (урочище, с. Зубків Ск) ← ОН *Лях* (Ред. I, с. 583; Худ., с. 203). [*там 'буў той 'лах | шо засну'ваў той 'хут'їр | то ў 'чес'т' 'його наз'вали ла'х'ї*].

Рачинські [ра'чин'с'к'ї] (поле, с. Волиця Ск) ← ОН *Рачинський* (Ред. II, с. 882).

Руденко [ру'денко] (урочище, с. Зубків Ск) ← ОН *Руденко* (Ред. II, с. 909). Варто зазначити, що назва цього колишнього хутора у жителів села також асоціюється з апелятивом *руда* ([*мож'е там їа'ка ру'да 'була*]).

Мікротопоніми, як і будь-які оніми, є результатом активної духовної діяльності людини у пізнанні довкілля. Домінуючою і базовою у топонімічній картині світу є категорія простору.

Оскільки людина сприймає та освоює світ через призму своїх життєвих цінностей, то стало

очевидним, що для жителів сіл Волиця, Зубків та Комарів характерним є радіальний тип побудови простору, де суб'єкт займає центральну позицію і оцінює географічні об'єкти щодо їх здатності у задоволенні побутових потреб.

Аналіз топоконтекстів досліджуваної території засвідчив, що номінація об'єктів здійснюється

відповідно до певних стереотипів, одним з базових яких є антропоцентричний. Виявлено, що цей стереотип реалізується у відантропонічних мікротопоназвах, які вказують переважно на власника географічного об'єкта, а також на першопоселенця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березович Е.Л. Русская топонимия в этнолингвистическом аспекте: Автореф. дис. ... док. филол. наук. – Екатеринбург, 1999. – 39 с.
2. Березович Е.Л. Географический макромир и микромир в русской народной языковой традиции // Славяноведение. – М., 2002. – № 6. – С. 60-71.
3. Березович Е.Л. «Чужие земли» в русском народном языковом сознании: прагматический аспект // Вопросы ономастики. – Екатеринбург, 2005. – № 2. – С. 70-85.
4. Васильева С.П. Русская топонимия Приенисейской Сибири: картина мира: Автореф. дис. ... док. филол. наук. – Тюмень, 2006.
5. Голев Н.Д., Дмитриева Л.М. Единство онтологического и ментального бытия топонимической системы (к проблеме когнитивной топонимики) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/z06.html>.
6. Голомидова М.В. Образ пространства и пространственные образы в названиях старого Екатеринбурга [Электронный ресурс] // Известия Уральского государственного университета. – № 20 (2001). Гуманитарные науки. – Вып. 4. Ономастика: общие вопросы. – Режим доступа: [http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020\(01_04-2001\)&xsl=showArticle.xsl&id=a03&doc=](http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020(01_04-2001)&xsl=showArticle.xsl&id=a03&doc=).
7. Горошко Е.Ш. Языковое сознание: гендерная парадигма. – М.; Харьков, 2003. – 440 с.
8. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. – М.: Наука, 1985.
9. Дмитриева Л.М. Онтологическое и ментальное бытие топонимической системы (на материале русской топонимии Алтая): Монография. – Барнаул, 2002. – 254 с.
10. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: Нариси: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Вища школа, 2007. – 262 с.
11. Карпенко О.Ю. Проблематика когнітивної ономастики. Монографія. – Одеса, 2006. – 328 с.
12. Климкова Л.А. Нижегородская микротопонимия в языковой картине мира: Автореф. дис. ... док. филол. наук. – М., 2008.
13. Резанова З.И. Языковая картина мира: взгляд на явление сквозь призму термина-метафоры // Картина мира: модели, методы, концепты. Материалы Всероссийской междисциплинарной школы молодых ученых «Картина мира: язык, философия, наука» (1-3 ноября 2001 года) / Под общ. ред. З.И. Резановой. – Томск, 2002. – С. 28-35.
14. Щербак А.С. Когнитивные основы региональной ономастики: Автореф. дис. ... док. филол. наук. – Тамбов, 2008. – 48 с.

СКОРОЧЕННЯ

- АТП – Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 р. – К., 1947.
 Гр. – Словарь української мови // Упоряд. з додатком влас. матеріалу Б. Грінченко. – К., 1907-1909. – Т. 1-4.
 Ред. – Редько Ю.К. Словник сучасних українських прізвищ: У 2 т. – Львів, 2007.
 СУМ – Словник української мови: В 11 т. – К., 1970-1980.
 Тр. – Трійняк І.І. Словник українських імен. – К., 2005.
 Фар. – Фаріон І.Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (за етимологічним словником). – Львів, 2001.
 Худ. – Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів). – Львів, 2004.
 Чуч. – Чучка П.П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник. – Львів, 2005.
 Рд – Радехівський район Львівської області
 Ск – Сокальський район Львівської області

Рецензенти: д.філол.н., професор Мацюк Г.П.,
 д.філол.н., професор Белехова Л.І.